

Est et dñs: et quod est irridebit eos: hoc est: subsannabit eos. Et Celi enarrat gloriam dei: et opa manuum eius annunciat firmamentum: Celi repetiti sunt nomine firmamenti: et quod dictum est glam dei: repetitum est opera manuum eius: et quod dictum est enarrat: repetitum est annunciat. Iste autem repetitioes multum eloquia diuina commendat: siue eadez vba alia sententia: siue alijs vbis eadem sententia repetat: et maxie reperit in psalmis: et in eo genere sermonis quo animi est mouedus affectus. **Deinde sequitur. Judicare populum tuum in tua iusticia: et pauperes tuos in iudicio.** Rex pat regi filio ad quam rem dedit iudicium suum et iusticiam suam: satis ostendit cum dicit: Judicare populum tuum in iusticia: id est ad iudicandum populum tuum. Talis locutio est apud Salomonem: Proverbia Salomonis filij David: Scire sapias et disciplinam: hoc est puerbia Salomonis: ad sciendam sapiam et disciplinam: ita iudicium tuum regi da: Judicare populum tuum: id est iudicium tuum da ad iudicandum populum tuum. Quod autem ait pater populum tuum: hoc ait posterior pauperes tuos: et quod ait pater in iusticia: hoc posterior in iudicio: more illo repetitiois: Ubi sane demonstrat populum dei pauperem esse debere: id est non superbum: sed humile. Beati enim pauperes spiritu: quoniam imperium est regnum celorum. Quia paupertate etiam beatus Job pauper fuit: et ante magnas illas terrenas diuitias amississet. Quod id commemorandum putauit: quoniam sunt quidam qui facilius omnia sua pauperibus distribuunt: quam ipsi pauperes dei fiat. Inflatum sunt enim in tantia qua putant sibi esse tribuendum: non gratie dei quod bene viuunt: et ideo iam nec bene viuunt: quia tunc bona opera facere videntur. Be suo quippe habere se putant: et gloriantur quasi non acciperint: diuites sui non pauperes dei: abundantes sibi non egentibus deo. Sed ait apostolus. Si distribuero omnia mea pauperibus et tradidero corpus meum ut ardeam: caritatem autem non habeam: nihil mihi prodest. Tanquam diceret: Si distribuero omnia mea pauperibus: et pauper dei non fuero: nihil mihi prodest. Caritas enim non inflat: nec est vera caritas dei in eo qui ingratus est spiritu sancto et per quem diffundit in cordibus nostris caritas eius. Et ideo tales non pertinent ad populum dei: quia non sunt pauperes dei. Pauperes quippe dei dicunt: nos autem non spiritum huius mundi accepimus: sed spiritum qui ex deo est: ut sciamus quod a deo donata sunt nobis. Nam cum et in ipso psalmo p

Alia lra non habet

pter suscepti hominis faciem: quo verbum caro factum est: dicat deo patri regi: iusticiam tuam da filio regis: nolunt isti sibi dari iusticiam: sed a semetipsis eam habere possunt. Ignorantes enim dei iusticiam et suam volentes constituere: iusticie dei non sunt subiecti. Non sunt itaque: ut dixi pauperes dei: sed diuites sui: quia non sunt humiles: sed superbi. Veniet vero ille iudicare populum dei iusticia: et pauperes dei in iudicio: et eo iudicio discernet a diuitibus eorum pauperes suos: sed quos paupertate sua fecit diuites suos. Clamat ei quippe plus pauper: Judica me deus et discerne causam meam de gente non sancta. Quod autem mutato verborum ordine: cum prius dixisset: Deus: iudicium tuum regi da: et iusticiam tuam filio regis: prius ponens iudicium: deinde iusticiam: prius iudicium posuit: deinde iudicium dicens. Judicare populum tuum in iusticia: et pauperes tuos in iudicio: magis ostendit iudicium se appellasse iusticiam: nihil interesse demonstrans quo ordine ponat cum idem signat. Solet enim dici iudicium prauum quod iniustum est: iusticiam vero iniquam vel iniustam dicere non solemus. Si enim praua et iniusta erit: nec iusticia iam dicenda est. Proinde ponendo iudicium atque iusticie nomine repetendo: satis edocet prope se appellare iudicium quod per iusticia poni solet: id est quod in male iudicando intelligi non potest. Ubi enim dominus dicit: nolite iudicare personalem: sed rectum iudicium iudicate: ostendit esse posse prauum iudicium: cum dicit rectum iudicium iudicate. Beneque illud vetat: hoc precipit. Cum vero sine ulla adiectione dicit iudicium: continuo iustum vult intelligi: sicut est quod ait: Relinquitis grauiora legis misericordiam et iudicium: et illud quod Hieremias dicit: faciens diuitias suas non cum iudicio: Non ait: faciens diuitias prauo: vel iniusto iudicio: vel non cum iudicio recto aut iusto: sed non cum iudicio: iudicium non appellas: nisi quod rectum ac iustum est. **Suscipiant motes paces populo: et colles iusticiam.** Motes maiores sunt: colles minores. Nimirum ergo hi sunt quos alius habet psalmus: pusillos cum magnis. Isti sunt quippe: montes exultauerunt sicut arietes: et isti: colles sicut agni outus. In exitu israel de egypto: id est in populi dei liberatione ab huius seculi seruitute. Excellenti ergo sanctitate eminentes in ecclesia motes sunt: qui idonei sunt et alios docere: sic loquendo ut fideliter instruantur: sic viuendo ut salubriter imitentur. Colles autem sunt illorum excellentiam suam obedientia subsequentes. Quare ergo

reſi colat: id eſt delectent in dño. Humili-
 auit etiã ſic: qz cū diabolus: id eſt pnceps
 hui⁹ mundi nihil in eo inueniſſet: occidit p
 calūnias iudeoz: quib⁹ eſt vſus calūniator
 vaſis ſuis operans in filijs diffidētie. Hūi-
 liatus eſt em̄: qz ille quem occiderāt reſur-
 rexit ⁊ regnū abſtulit mortis: cuius ille po-
 teſtatē ita gerebat: vt ex vno homie quem
 decepat: oēs p mortē traheret ad cōdemna-
 tionē. Sed humiliat⁹ eſt: quoniã ſi ob vni⁹
 delictū mors regnauit p vnū: multo magis
 qui abū dantiã grē ⁊ iuſticie accipiūt in vi-
 ta regnabūt p vnū Jeſum chriſtū: q̄ humili-
 auit calūniatoris falſa crimia: iniquoſ iu-
 dices: falſoſ teſteſ: vt eſi pderet imittentē.

Et pmanebit ſoli: vel pmanebit
 cum ſole. Sic etiã melius interptandū q̄
 dā noſtri putauerūt: qđ i greco ē σὺν φα-
 ραῦ. Qđ ſi latine vno verbo dici poſſet:
 cōpermanebit dicendū eſſet: ideo qz latine
 verbū nō pōt dici: vt ſaltē ſentētia expme-
 ref: dictū ē: pmanebit cū ſole. Nihil eſt. n.
 aliud ē: cōpermanebit ſoli: q̄ pmanebit cū
 ſole. Quid aut magnū eſt pmanere cū ſole
 ei p quē facta ſunt omnia: et ſine quo factū
 eſt nihil: niſi qz hec pphetia ppter eoſ pre-
 miſſa eſt: qui putant religionē nomis chri-
 ſtiani vſqz ad certū temp⁹ in hoc ſeculo vi-
 cturā: ⁊ poſtea non futurā. Pmanebit q̄
 cū ſole: qđ diu ſol ori⁹ ⁊ occidit: hoc ē qđ diu
 tempora iſta voluūtur: nō dērit ecclia dei:
 id eſt chriſti corp⁹ i terris. Qđ vō adiūgit.

Et ante lunā ⁊ generatiōes gene-
 rationū. Potuit dicere: ⁊ ante ſolē: id eſt
 ⁊ cū ſole: ⁊ ante ſolē: qđ intelligeref: et cum
 temporib⁹: ⁊ ante tēpora. Qđ ergo temp⁹
 antecedit eternū eſt: ⁊ hoc vere habendū ē
 eternū qđ nullo tpe variat: ſicut in pncipio
 erat verbū. Sed p lunā ſignificare maluit
 incremēta defectuſqz mortaliū. Veniqz cū
 dixiſſet: ante lunā: volēs quodāmodo ex-
 ponere p qua re lunā poſuerit: generatiōes
 inquit generationū: tanq̄ diceret: ante lu-
 nam: id eſt ante generatiōes generationū:
 que tranſeūt de ceſſiōe ⁊ ſucceſſiōe morta-
 liū: tanq̄ detrimētis incremētisqz lunarib⁹:
 ac p hoc qđ melius intelligi: ante lunam:
 niſi omnia mortalia immortalitate pcedere:
 Qđ etiã ſic nō incōueniēter accipi poteſt:
 vt qm humiliato calūniatore ſedet ad dex-
 terā patris: hoc ſit pmanere cū ſole. Splē-
 dor em̄ eterne glorie intelligi filij: tanq̄ ſol
 ſit pater: ⁊ ſplēdor ei⁹ filij ei⁹. Sed ſicut
 iſta dici poſſunt de inuiſibili ſubſtātia crea-

toris: nō ſic de iſta viſibili creatura in qua
 ſunt corpa celeftia quo illuſtri⁹ eminet ſol:
 de quo hec ſimilitudo adhibita ē: ſicut ad-
 hibet etiã de terreſtrib⁹: petra: leo: agnus:
 homo habens duos filioſ et cetera. Ergo
 humiliato calūniatore pmanet cuz ſole: qz
 victo diabolo p reſurrectionē: ſedet ad dex-
 terā patris: vbi iã nō morit⁹: ⁊ mors ei vltra
 non dominabit⁹: et hoc ante lunā tanq̄ pri-
 mogenu⁹ a mortuis pcedēs ecclēſiā morta-
 liū de ceſſiōe ac ſucceſſiōe tranſeuntē. Ipſe
 ſūt generatiōes generationū: aut forte qz ge-
 neratiōes ſunt quib⁹ generamur mortalit⁹.
 Generatiōes aut generationū quib⁹ rege-
 neramur immortaliter: et hoc eſt ecclia: quā
 ille antecēſſit: vt pmaneret ante lunā pmo-
 genit⁹ ex mortuis. Sane quod eſt in greco
 γένεαο γέρεον: nōnulli iterptati ſunt: nō
 generatiōes: ſed generatiōis generationū:
 quia γερεοο ambiguuſ eſt caſuſ i greco:
 ⁊ vtz genitiu⁹ ſingulari ſit τῆο γέρεαο: id
 eſt hui⁹ generatiōis: an accuſatiu⁹ pluraliſ
 ταο γέρεαο: id ē haſ generatiōes: ſi euidē
 ter apparet: niſi qz merito ſenſuſ ille plar⁹ ē:
 vt tanq̄ exponēdo qđ dixerit lunaz: ſecur⁹
 aduſgeret generatiōes generationū. Et
 deſcendet ſicut pluuiã in velluſ: et
 ſicut gutte ſtillateſ ſup terrā. Reco-
 luit ⁊ admonuit illud quod factū eſt p iudi-
 cem Bedeon: de chriſto id habere in finē.
 Petijt quippe ille ſignū a domino vt i area
 poſitum ſolum velluſ complueret: et ſicca
 eēt area: ⁊ ruruſ ſolū vell⁹ ſiccuſ eſſet: et cō-
 plueret area: et ita factū ē. Qđ ſignificauit
 tanq̄ in area in toto orbe terraz: ſiccuſ vel-
 luſ fuiſſe priorē populū iſrael. Idem ipſe
 ergo chriſtuſ deſcēdit ſicut pluuiã i velluſ
 cum ad huc area ſicca eſſet. Unde etiã di-
 xit: Nō ſum miſſuſ niſi ad oueſ que perie-
 rant domuſ iſrael. Ibi matrem de qua for-
 mam ſerui accipet: in qua hominib⁹ appa-
 reret elegit: ibi diſcipuloſ quib⁹ hoc idē
 precepit dicens: in viam gentiū ne abier-
 itis: ⁊ in ciuitateſ ſamaritanoꝝ ne introie-
 ritis. Ite primū ad oueſ q̄ perierūt dom⁹
 iſrael. Cum dicit: ite primū ad illaſ: oſten-
 dit ⁊ poſtea cuz iam eſſet area compluēda:
 ituroſ eoſ etiã ad aliaſ oueſ que nō eſſent
 ex veteri p̄lo iſrael: de quib⁹ dicit: Ha-
 beo aliaſ oueſ que non ſunt ex hoc ouili:
 oportet me et ipſaſ adducere: vt ſit vnus
 grex et vnus paſtor. Hinc ⁊ apoſtol⁹: Bi-
 co em̄ inquit chriſtuſ miniſtrū fuiſſe circū-
 ciſionis ppter veritateſ dei: ad cōfirman-

Alia ſca.
 t nō habet.
 t ſtillida ſta-
 lantia.

Alia ſca.
 t in generatiōe
 ⁊ generationē.

Inuideat christi glie: cui dictum est: Exaltare sup celos deo: et sup omnem terram gloria tua. Homo quippe audire meruit: terra es: et in terra ibis. Hac fra lingedo: id est talium auctoritate vaniloqua delectati: eos amando: et in suauissimos habendo contradicunt diuinis eloquijs quibus catholica ecclesia pronuntiata est: non in aliqua parte terrarum futura: sicut quelibet scismata: sed in vniuerso mundo fructificando atque crescendo vsque ad ipsos ethiopes extremos videlicet: et teterrimos hominum peruetura. Reges tharlis et isule muna offeret: reges arabum et saba dona adducet. Et adorabunt eum omnes reges terre: omnes gentes seruient ei. Hoc iam non expositores: sed contemplantore desiderat: imo non solum tantum fidelium: sed etiam infidelium gemituum infertur aspectibus: nisi quod fortasse querendum est quod dictum sit: dona adducunt. Ea quippe adduci solent que ambulare possunt. Nunquid nam que de imolandis victimis dici potuit: Absit ut talis oriat in diebus eius iusticia. Sed ista dona que adducenda predicta sunt: homines mihi videntur significare quos in societate ecclesie christi: regum adducit auctoritas: quous reges etiam persequentes dona adduxerit: non scientes quod facerent sanctos martyres imolando. Cum vero exponeret causas cur etiam tantus honor deferret a regibus eius seruiret ab omnibus gentibus. Quia libavit: inquit: egenum a potestate: et pauperem cui non erat adiutor. Iste egenus et pauper plus est creditum in eum. In hoc populo sunt etiam reges adorantes cum. Non enim egeni esse dedignatur et pauperes: id est humiliter peccata confitentes: et egenes gloria et gratia dei: ut eos rex ille filius regis liberet a potestate: Idem quippe est potens ille qui super calumpniator est dictus: quem potentem ad homines sibi subdendos: et in captiuitate retinendos non virtus eius fecit: sed humana peccata. Idem ipse et fortis est dictus: ideo et hic potens: sed qui humiliavit calumpniatore: et intrauit in domum fortis: ut eo alligato vasa eius diriperet: hic liberavit egenum a potestate: et pauperem cui non erat adiutor. Non enim hoc efficere potuit vel cuiusque virtus: vel quisque homo iustus: vel aliquis angelus: Cum ergo nullus esset adiutor: ipse adueniens saluos fecit eos. Occurrebat autem si propter peccata homo tenebatur a diabolo: nunquid nam christo qui eruit egenum a potente peccata placuerunt: Absit. Sed. Parcet ipse inopi et pauperi: Id est

peccata dimittit illi humili: et non de suis meritis confidenti: aut de sua virtute salutem speranti: sed indigenti gratia saluatoris sui. Cum autem addidit. Et animas pauperum saluas faciet: Utriusque adiutorium gratie commendauit: et quod est in remissionem peccatorum: cum ait: Parcet pauperi et inopi: et quod est in preparatione iusticie cum addidit: et animas pauperum saluas faciet. Memorem enim sibi est idoneus ad salutem. Que salus est: Est perfecta salus iusticia: sed non nisi dei adiuuet gratia: quia plenitudo legis non est nisi caritas: que non a nobis exiit in nobis: sed diffusit in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ex usuris et iniquitate redimet animas eorum: Que sunt iste usure: nisi peccata que etiam debita nominantur: Usuras autem appellatas puto: quia plus mali inuenit in supplicijs quam commissum est in peccatis. Nam (ubi gratia) cum homicida corpus tantum hominis perimat: aie autem nihil nocere possit: ipsius et anima et corpus perdit in gehena: Propter huiusmodi contemptores presentis precepti: et irrisores futuri supplicij dictum est: Ego venies cum usuris exigere. Ab his usuris redimuntur aie pauperum sanguine illo qui effusus est in remissionem peccatorum. Redimet ergo ab usuris: remittendo peccata quibus debebant ampliora supplicia. Redimet autem ab iniquitate: adiuuando per gratiam etiam ad faciendam iusticiam. Eadem itaque duo repetita sunt que supra dicta erant. Quod enim supra est: parcet inopi et pauperi: hoc intelligit: Ex usuris: quod vero ibi dicit: Animas pauperum saluas faciet: hoc dictum videtur: Ex iniquitate redimet: et ab utroque subaudit. Nam parcendo redimet ab usuris: saluos autem faciendo redimet ab iniquitate. Ita cum parcet pauperi et inopi: et animas pauperum saluas faciet: sic ex usuris et iniquitate redimet animas eorum. Et honorabile nomen eius coram ipsis. Bant enim honorem nomini eius per tantis beneficijs: qui rident: dignum et iustum esse gratias agere domino deo suo. Vel quod habent codices aliqui: Et honorabile nomen eorum coram ipso: quia et si videntur huic seculo contemptibiles christiani: nomen eorum coram ipso est honorabile: qui eis illud dedit: iam non memor nominum eorum per labia sua quibus antea vocabantur: cum essent gentilijs superstitionibus obligati: vel suorum malorum meritorum signati vocabulis: antequam essent christiani. Quod nomen honorabile est coram ipso: et si contemptibile videtur inimicis. Et uiuet et da

Alia lra. non habet.

Alia lra. liberabit. et pauperem.

Alia lra. non habet.

Alia lra. eorum. et illo.

in eternū pmanet nomē eius. Eternū enim antecedit tpa: nec claudit tpe. **Et bñ** dicent in ipō oēs trib⁹ terre: In ipō quippe implet qd̄ pmissum est Abrae. Ad em̄ dicit in semib⁹ tanq̄ in multis: sed tāq̄ i vno: z semini tuo qd̄ est christ⁹. Abrae dicit in semine tuo bñdicent oēs tribus terre: neq̄ filij carnis: s̄ filij pmissiōis deputant in semine. **Omnes gentes magnificabūt eū.** Tanq̄ exponēdo repetituz est qd̄ supra dictū est. Quia. n. bñdicent i eo: magnificabūt eū: nō ipsi faciēdo vt magn⁹ sit q̄ p seipm magn⁹ est: sed laudādo z magnū fatendo. Sic em̄ magnificam⁹ deū: sic etiā dicim⁹: Sāctificet nomē tuū: qd̄ semp vtiq̄ sanctū est. **Bñdic⁹ dñs deus israel: q̄ facit mirabilia solus.** Cōsiderans omnib⁹ supradict⁹ eructat hymn⁹: z benedic⁹ dñs deus israel. Implet enim qd̄ ad illā sterilitē dictū ē: z q̄ eruit te: ipse de⁹ israel vniuerse terre vocabit⁹: ipse facit mirabilia solus. Qm̄ quecūq̄ faciūt: ipse in eis opat⁹: qui facit mirabilia solus. **Et bñ** dictū nomē glorie ei⁹ in eternū: et in seculū seculi. Quid aliud latini interpretes dicerēt: qui nō possēt dicere: in eternū: z in eternū eterni: Quasi em̄ aliō dictū sit in eternū: z aliō i sc̄m ita sonat: S̄ grec⁹ ἡ ἐν τῷ αἰῶνι καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τοῦ αἰῶνος qd̄ forte cōmodi⁹ diceret: i sc̄m: et i seculū seculi: vt i sc̄m intelligeret quātū hoc seculū durat: in seculū autē seculi: qd̄ post huius finē futurū pmutat. **Et replebit⁹ glia eius omnis terra: fiat fiat.** Iussit dñe: ita fit: ita fit: donec illud quod cepit a flumie: pueniat oīno vsq̄ ad terminos orbis terre.

Explicit Tractatus de ps. LXXI.

Incipit Tractatus de ps. LXXII.

Audite audite dilectissima viscera corporis christi: quorū spes dñs de⁹ noster est: et nō respicitis in vanitates et insanias mendaces: et qui adhuc respicitis: audite: ne respiciat. **Psalm⁹** iste inscriptionē habet: id est titulū. **Defecerunt hymni Dauid filij Jesse: psalm⁹ ipi asaph.** Tot habemus psalmos in quorū titulis scriptū est nomē Dauid: nusq̄ est addituz filij Jesse: nisi in hoc solo: quod credendū est nō frustra factum neq̄ inaniter. **Ubiq̄ em̄ nobis innotuit de⁹: z ad intellectū vocat piū studiū caritatis.** Quid ē defecit hymni Dauid filij Jesse? Hymni laudes sunt dei cū cantico: hymni

cantus sunt continentes laudes dei. Si sit laus et non sit dei: non est hymnus. Si sit laus: et dei laus: et nō cantet: nō ē hymn⁹. **Oporet ergo vt sit hymn⁹: habeat s̄ tria: z laudē: z dei: z canticū.** Quid est ergo defecerunt hymni: Defecerunt laudes que cantant in dei. **Abolestā rem z q̄si luctuosam videt nūciare.** Qui em̄ cantat laudem: nō solum laudat s̄ etiā hilariter laudat. Qui cantat laudē: nō solū cantat: sed z amat eū quē cantat. In laude consistētis est p̄dicatio: i cantico amātis affectio. **Defecerunt ḡ hymni dauid ait: z addidit: filij iesse.** Erat em̄ Dauid rex israel filij Jesse: tpe quodā veteris testamēti: quo tpe nouū testamētū occultū ibi erat: tanq̄ fructus i radice. Si em̄ queras fructū in radice nō inuenis: nec tamē inuenis in ramis fructū: nisi q̄ de radice p̄cesserit. Illo ergo tēpore p̄lo primo veniēte ex semine Abrae carnaliter: nā z populus secūdus ptinens ad nouū testamētū: ad semē Abrae ptinet: sed iaz spūaliter. Illi ergo p̄lo p̄mo adhuc carnali: vbi pauci p̄phete intelligebāt: z quid desideraret a deo: z q̄si haberet publice p̄dicari: p̄nūciauerūt futura hec tēpora: z aduentū domini nostri Jesu christi: z quēadmodū ipse christus s̄m carnē nasciturus: in radice erat occultus in semine patriarcharū: z quodā tēpore reuelandus tanq̄ fructu apparēte: sicut scriptum est: **Floruit virga de radice Jesse: sic etiā ipsum nouū testamētū qd̄ i christo est: prioribus illis temporib⁹ occultuz erat: solis p̄phetis cognitū: z paucissimis p̄hs: nō ex manifestatiōe p̄sentiu: sed ex reuelatiōe futuroz.** Nam quid sibi vult fratres vt vnū quiddā cōmemoretz: quod Abraam mittens seruū suū fidelem ad desponsandā vxorem vnico filio suo: facit eū iurare sibi: z i iuramēto dicit ei: **Pone manū sub femore meo z iura: Quid erat in femore Abrae: vbi ille manū iurans posuit? Quid ibi erat: nisi qd̄ z tūc ei p̄missum est: In semine tuo benedicent omnes gentes: Femoris nomine caro significat. De carne Abrae p̄ Isaac z Jacob: z ne multa cōmemoremus per Mariā dominus noster Jesus christus.** Quia vō radix erat in patriarchis vnde ostendim⁹: **Paulū interrogenus. Bentes iam credentes in christū z quasi sup̄bire cupientes contra iudeos q̄ crucifixerunt christū: cum z de ipō populo venerit: en alius partes occurrēs i angulo: id est in ipō christo de diuerso veniente pa-**

Alia lfa. t̄ maiestatis. t̄ nō habet. hanc partē.

Alia lfa. t̄ maiestate.